

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
Enheten för offentlig upphandling
103 33 Stockholm

Statistik på upphandlingsområdet (Ds 2017:48)

Fi2017/03926/OU

Sammanfattning

Konkurrensverket välkomnar nu framlagda förslag för att statistiken om offentlig upphandling ska bli av bättre kvalitet och med större tillgänglighet i form av öppna data. Konkurrensverket konstaterar att huvuddragen i förslaget överensstämmer med vad verket tidigare framfört som en möjlig ny ordning för att förbättra kvaliteten på upphandlingsstatistiken.

Konkurrensverket tillstyrker huvuddelarna av förslagen i promemorian men har synpunkter på delar av förslagen till genomförande. De mest omfattande invändningarna rör promemorians användning av begreppet registrering, vilken myndighet som bemyndigas att utfärda föreskrifter, regleringen av ikraftträdandet samt delar av konsekvensbeskrivningen.

Konkurrensverket har valt att i sammanfattningen i punktform ange de delar av promemorians förslag som verket tillstyrker. Dessa kommenteras därefter inte ytterligare utan yttrandet ägnas åt de delar av förslagen som Konkurrensverket har synpunkter på.

Konkurrensverket instämmer/tillstyrker i följande delar:

- Att det behövs en bättre statistik om offentlig upphandling.
- Att de uppgifter som ska utgöra underlag för statistik ska samlas in från befintliga källor, främst annonser.
- Att en nationell annonsdatabas i offentlig regi inte bör införas utan att uppgifter om upphandlingar i stället inhämtas från de kommersiella annonsdatabaserna.
- Att all annonsering enligt upphandlingslagarna ska ske i godkända annonsdatabaser.
- Att den som driver en annonsdatabas ska vara skyldig att för statistikändamål lämna obearbetade uppgifter ur annonser till den myndighet som ska ansvara för den nationella upphandlingsstatistiken.

Adress 103 85 Stockholm
Besöksadress Torsgatan 11
Telefon 08-700 16 00
Fax 08-24 55 43
konkurrensverket@kkv.se

- Att det införs en skyldighet att efterannonsera även icke-direktivstyrda upphandlingar.
- Att Upphandlingsmyndigheten ska vara statistikmyndighet.
- Att Upphandlingsmyndigheten som statistikmyndighet ska ha huvudansvaret för en nationell databas för statistiken på upphandlingsområdet.
- Att statistikdatabasen ska innehålla uppgifter från och om annonser om upphandling men även får innehålla andra uppgifter om upphandling.
- Att innehållet i statistikdatabasen, så långt det är möjligt i förhållande till specialreglering, kostnadsfritt ska hållas tillgängligt via internet som öppna data.
- Att Konkurrensverket blir ansvarigt för godkännande och tillsyn av annonsdatabaserna.
- Att statistikansvarig myndighet ska ta fram ett antal indikatorer för att bland annat beskriva konkurrensen i upphandlingar. Det bör dock tydliggöras att uppdraget ska genomföras i samverkan med andra berörda myndigheter.

Konkurrensverket har därutöver inget att invända mot förslaget att Upphandlingsmyndigheten ska få ett uppdrag att genomföra ett pilotprojekt om uppgiftsskyldighet avseende inköpsvärden för upphandlande myndigheter och enheter.

Promemorians begreppshantering

Konkurrensverket konstaterar att begreppshanteringen i promemorian i några avseenden är oklara och avseende begreppet "registrering" även missvisande.

Begreppet registrering

Inom andra områden där vissa verksamheter är anmälnings- eller registreringskyldiga medan andra måste vara godkända eller ha ett tillstånd, görs en tydlig distinktion mellan å ena sidan registrering/anmälan och å andra sidan godkännande/tillstånd.¹ En tydlig skillnad är att registrering eller anmälan², till skillnad från godkännande eller tillstånd³, inte innefattar någon sakprövning. Därmed är det inte heller möjligt att neka registrering utifrån att sökandens verksamhet inte uppfyller särskilda krav på verksamheten. En registrering ska ske om verksamheten omfattas av skyldigheten att registreras och samtliga uppgifter lämnats in. Därmed kan en registrering vara i huvudsak automatiserad, det kan däremot inte godkännanden som innefattar en sakprövning eller lämplighetsprövning. En registrerad verksamhet kan avregistreras, t.ex. om verksamheten upphör eller den som bedriver verksamheten begär det. Däremot har registreringar inte någon direkt motsvarighet till möjligheten att återkalla ett godkännande. Det vill säga en

¹ Det gäller såväl godkännanden och registreringar inom livsmedelsområdet som tillstånd och anmälningar enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialtjänstlagen (2001:453).

Angående livsmedelsområdet se Livsmedelsverkets kontrollwiki,

<https://kontrollwiki.livsmedelsverket.se/artikel/108/registrering-av-livsmedelsanlaggningar>.

² Fortsättningsvis används begreppet "registrering" för såväl registrering som anmälan.

³ Fortsättningsvis används begreppet "godkännande" för såväl godkännande som tillstånd.

registrering kan inte återkallas som en följd av bristande efterlevnad av kravställning på verksamheten eller p.g.a. brister hos den som bedriver verksamheten. I stället finns andra former av sanktioner när den registrerade verksamheten inte uppfyller verksamhetskrav, t.ex. vite eller förbud mot att bedriva viss verksamhet. En godkänd verksamhet kan ingå i ett verksamhetsregister, dvs. en förteckning över vilka aktörer som finns på marknaden. I det fallet är det inte registreringen utan godkännandet som återkallas om verksamhetskraven inte är uppfyllda, där- emot blir verksamheten sannolikt även avregistrerad när verksamheten upphör på grund av att beslutet att återkalla godkännandet fått laga kraft.

Utifrån ovanstående beskrivning av skillnaderna mellan en registrering och ett godkännande kan konstateras att promemorians användande av begreppet "registrering" inte överensstämmer med hur det vanligen används inom andra områden och regleringar. Promemorians föreslagna registreringsförfarande innehåller en omfattande kravställning på annonsdatabaserna och innebär att såväl en sakprövning som en lämplighetsprövning måste göras för att fatta beslut i ärendet. Dessutom föreslås att återkallelse ska vara den enda sanktion som kan användas om en annonsdatabas inte uppfyller de krav som ställs på verksamheten, t.ex. att lämna uppgifter till statistikansvarig myndighet.

Konkurrensverket anser därför att innehållet i promemorians förslag sammanfattningsvis tyder på att detta inte utgör en registrering utan är tänkt att vara ett tillstånds- eller godkännandeförfarande. Att använda begreppet "registrering" blir därmed missvisande och riskerar skapa problem i tillämpningen av författningsförslagen och medföra en underskattning av resursbehoven, se vidare nedan. Begreppsanvändningen bör i detta avseende ses över i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Begreppet annonsdatabas

I promemorian som helhet finns en viss otydlighet i användandet av begreppet "annonsdatabas". För det mesta används begreppet för den tekniska lösningen men ibland framstår det som att det är den fysiska eller juridiska personen som driver annonsdatabasen som avses. Detta eftersom det ibland är *annonsdatabasen* (inte den som driver en annonsdatabas) som åläggs skyldigheter (se t.ex. 7 § förslaget till förordningen om upphandlingsstatistik). Samtidigt används på andra ställen begreppet "den som driver en annonsdatabas".

Bemyndigande att utfärda föreskrifter

Konkurrensverket avstyrker promemorians förslag att det är statistikmyndigheten som bemyndigas att meddela föreskrifter som reglerar förutsättningarna för att en annonsdatabas ska godkännas och för att en godkänd annonsdatabas ska anses uppfylla sina skyldigheter.

Här kan konstateras att det finns en befintlig reglering som hanterar en liknande situation men på ett annat område, nämligen redovisningscentraler för taxitrafik.

I den regleringen har Skatteverket motsvarande intressen av såväl tekniska som innehållsmässiga krav på de tillståndspliktiga redovisningscentralerna som statistikmyndigheten har på annonsdatabaserna. I regleringen för redovisningscentraler är det inte Skatteverket som meddelar föreskrifter utan Transportstyrelsen i egenskap av den myndighet som beslutar om tillstånd för och utöva tillsyn av redovisningscentralerna.⁴

De exempel där en annan myndighet, än den som ska utföra tillsynen, är den som utfärdar föreskrifterna handlar om områden där en samordning behövs för att flera olika myndigheter genomför tillsynen (exempelvis eftersom den är uppdelad på länsstyrelser eller kommuner).

Utifrån denna bakgrund är det Konkurrensverkets åsikt att bemyndigandena i 9 och 10 §§ förordningen (2018:0000) om upphandlingsstatistik bör delas upp enligt följande. Upphandlingsmyndigheten bemyndigas att, efter inhämtande av yttrande från Konkurrensverket, meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter statistikdatabasen ska innehålla, dvs. föreskrifter som rör 5 § 1 lagen om upphandlingsstatistik. Konkurrensverket bemyndigas att, efter att ha inhämtat yttrande från Upphandlingsmyndigheten, meddela närmare föreskrifter avseende förutsättningarna för att annonsdatabas ska godkännas och att en godkänd annonsdatabas ska anses uppfylla sina skyldigheter, dvs. föreskrifter som rör 5 § 2 och 3 samt 9 § lagen om upphandlingsstatistik.

Ändringar av nuvarande upphandlingsrättsliga regler om annonsering

Promemorian föreslår att de icke uttömmande regleringarna i 19 kap. 11 och 12 §§ LOU (och motsvarande regler i LUF⁵ och LUFS⁶) om vad en annons enligt 19 kap. 9 § LOU ska innehålla ersätts av en uttömmande uppräkningslista i 5 b § upphandlingsförordningen. Detta är en tydlig principiell förändring som dessutom genomförs samtidigt som Utredningen om vissa förenklade upphandlingsregler⁷ ser över hur de icke-direktivstyrda upphandlingarna kan förenklas. Konkurrensverket saknar en konsekvensanalys av vad denna principiella förändring innebär ur upphandlingsrättsligt perspektiv.

Här kan också konstateras att de föreslagna författningsförslagen medför att regleringarna av vad olika typer av annonser ska innehålla är konstruerade på olika sätt. Medan innehållet i en annons enligt 19 kap. 9 § LOU (och motsvarande bestämmelser i LUF och LUFS) regleras uttömmande är regleringen av innehållet i efterannonseringar enligt den föreslagna 19 kap. 12 § LOU endast rudimentärt reglerat då det endast anges att efterannonseringen ska informera om upphandlingsresultatet.

⁴ 18 § förordningen (2016:623) om redovisningscentraler för taxitrafik.

⁵ Lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna.

⁶ Lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

⁷ Fi 2017:05 (dir. 2017:69).

4 a § 2 st förslaget till förordning om ändring i upphandlingsförordningen – en ny skyldighet att först annonsera i TED

Enligt promemorians förslag lyder 4 a § 2 st: *”Uppgifter som avses i första stycket får publiceras i en annons endast om de har publicerats i en motsvarande annons av Europeiska unionens publikationsbyrå”*. Lydelsen följer i princip modellen av nuvarande 9 § upphandlingsförordningen (2016:1162), vilket är förståeligt utifrån att direktivstyrda annonser inte får publiceras på annan plats innan de publicerats i TED av Europeiska unionens publikationsbyrå. Förslaget till 4 a § 1 st gäller dock såväl direktivstyrda som icke-direktivstyrda annonser vilket innebär att, enligt den nu föreslagna 4 a § 2 st, även icke-direktivstyrda annonser måste publiceras i TED först. Konkurrensverket efterlyser ett förtydligande att det föreslagna andra stycket endast avser direktivstyrda annonser. Därutöver uppkommer frågan varför ventilen i 9 § upphandlingsförordningen inte finns med även här, dvs. att annonsen får offentliggöras på annan plats om annonsen inte publicerats i TED inom 48 timmar efter en bekräftelse om att den mottagits.

9 och 10 §§ upphandlingsförordningen (2016:1162) – nuvarande skyldigheten att först annonsera i TED

Enligt promemorians förslag ändras 2 § 1 st upphandlingsförordningen från att avse de direktivstyrda upphandlingarna till att avse samtliga upphandlingar enligt LOU, LUF, LUF5 och LUK. Det medför att kraven i nuvarande 9 och 10 §§ upphandlingsförordningen på att annonsen ska publiceras först i TED kommer omfatta såväl direktivstyrda som icke-direktivstyrda annonser. Konkurrensverket efterlyser en genomgång av resterande delar av upphandlingsförordningen för att identifiera och hantera dessa och eventuella andra behov av följdändringar med anledning av de förslag som lämnas i promemorian.

Ikraftträdandet

Konkurrensverket avstyrker såväl tidpunkten för som konstruktionen av ikraftträdandet.

Förslaget till ikraftträdandet är konstruerat så att alla delar träder i kraft samtidigt. Det medför att upphandlande myndigheter löper stor risk att stå inför en situation där de är skyldiga att annonsera i tillståndspliktiga/godkända annonsdatabaser men det ännu inte finns några annonsdatabaser med tillstånd som de kan annonsera i. Att undvika att försätta upphandlande myndigheter i den olägenheten görs genom ett ikraftträdande i två steg där skyldigheten att annonsera i en godkänd databas senareläggs i förhållande till övriga delar. När en sådan skillnad mellan de två ikraftträdandetidpunkterna bestäms bör det tas höjd för ifall de upphandlande myndigheterna behöver upphandla vilken annonsdatabas de ska anlita.

Tid för god planering och förvaltning inför driftstarter av nya offentliga verksamheter är av stor vikt, för såväl de företag som de myndigheter vilka påverkas.

Även om det finns intresse av att så snart som möjligt kunna påbörja en ny tidsserie med bättre upphandlingsstatistik är den föreslagna tidpunkten för ikraftträdandet sannolikt allt för tidig.

Förslagen innebär att de företag som bedriver annonsdatabaser behöver genomföra anpassningar inför ansökan om tillstånd. Kraven framgår inte enbart av den nya lagstiftningen utan förordning och föreskrifter kommer vara viktiga komplement. Att dessa föreskrifter kommer ha betydelse för företag råder inga tvivel om varför framtagandet av dem sannolikt ska åtföljas av en konsekvensbeskrivning samt remitteras till Regelrådet innan de kan beslutas av myndigheten.

Därutöver är det inte uteslutet att genomförandet av förslagen i denna promemoria medför att Upphandlingsmyndigheten och/eller Konkurrensverket kan behöva genomföra upphandling av konsulttjänster och andra anskaffningar.⁸

Samordning med andra förändringar av upphandlingsreglerna

Som Konkurrensverket framfört i remissyttrandet över de förslag som lämnades i promemorian Vissa förslag till ändringar i lagen om offentlig upphandling med anledning av Valfärdsutredningen bidrar inte många förändringar på kort tid till ett upphandlingsregelverk som är lätt att förstå och använda samt stabilt och förutsägbart. I stället komplicerar det tillämpningen bland annat genom många olika övergångsbestämmelser. Återkommande förändringar medför dessutom konsekvenser och kostnader för till exempel upphandlande myndigheter, leverantörer och de som driver annonsdatabaser som inte beaktas i konsekvensbeskrivningarna. Till exempel behöver upphandlande myndigheter vid varje förändring se över rutiner och riktlinjer, interna upphandlingssystem samt vilka som behöver information eller utbildning om de nya upphandlingsreglerna. Så vitt gäller annonsdatabaserna behöver formulären för annonsering ses över avseende t.ex. vilket förfarande som kan användas och vilka uppgifter som bör vara obligatoriska i formuläret respektive vilka övriga uppgifter det bör finnas utrymme att ta med. Enligt Konkurrensverkets mening talar därför övervägande skäl för att det vore lämpligt om de förslag till förändringar som lämnas i denna promemoria samordnas med de övriga förändringar upphandlingslagstiftningen som identifierats.

Övriga synpunkter på författningsförslagen

4 § förslaget till förordning om upphandlingsstatistik

Konkurrensverket har inget att invända mot uppdraget att föra ett register över godkända annonsdatabaser (annonsdatabasregistret). Eftersom de krav som ställs

⁸ Högsta förvaltningsdomstolen, Mål 4575-15, dom 15 november 2017. "Regeringens beslut må ha satt genomförandet och starten av den nya myndigheten under press, men kan således inte betraktas som en oförutsedd omständighet som kan berättiga till avsteg från de krav lagen ställer på hur en offentlig upphandling av viss omfattning ska gå till. Det har inte heller framkommit att den av regeringen beslutade tidsramen motiverats av omständigheter som inte hade kunnat förutses. Högsta förvaltningsdomstolen finner alltså att förutsättningar saknats för att tillämpa undantagsbestämmelsen i 4 kap. 5 § första stycket 3 LOU."

på annonsdatabaser är av sådant slag att det krävs en sak- och lämplighetsbedömning innan de godkänns är det inte möjligt att använda en automatiserad behandling. Därför avstyrker Konkurrensverket att det i förordningen anges hur registret ska föras.

7 § förslaget till lag om upphandlingsstatistik – vem som kan ansöka om godkännande av annonsdatabas

I paragrafen anges att det företag eller den upphandlande myndighet eller enhet som driver en annonsdatabas får ansöka om godkännande. I författningskommentaren anges att något krav på juridisk form eller säte inte uppställs. Genom valet av begreppet "företag" i stället för det mer generella "fysisk eller juridisk person" kan en bokstavlig tolkning dock vara att det utestänger organisationsformer som t.ex. stiftelser, ekonomiska föreningar eller ideella föreningar från att driva en godkänd annonsdatabas.

3 § förslaget till förordning om upphandlingsstatistik – hur ansökan ska ske

När det gäller praktiska frågor om hur en ansökan ska ske anges i promemorian endast att en ansökan ska ges in till Konkurrensverket.⁹ Detta kommer innebära en otydlighet för de som avser att ansöka om ett godkännande. Trots att det ställs omfattande krav på verksamheten för att godkännas finns ingen vägledning om vare sig hur ansökan ska ske eller vad den ska innehålla för att styrka att de uppfyller kraven. Det framgår inte ens att en ansökan ska vara skriftlig så enligt den föreslagna regleringen torde det räcka med ett telefonsamtal där en företrädare meddelar att man vill registrera verksamheten.

En möjlig lösning för att ansökningsförfarandet ska bli mer förutsägbart är att det i förordningen om upphandlingsstatistik anges att ansökan ska vara skriftlig, att det tillsammans med ansökan ska inges de handlingar som behövs för att visa att verksamheten kommer uppfylla de krav som ställs samt att sökanden på begäran ska lämna det ytterligare underlag som behövs för att pröva ansökan om tillstånd. Därutöver bör anges att Konkurrensverket, på motsvarande sätt som vid anmälningar av företagskoncentrationer¹⁰, får meddela närmare föreskrifter hur ansökan ska ske och vilka uppgifter som ska lämnas i ansökan.

12 § förslaget till lag om upphandlingsstatistik – förutsättningarna för tillsyn över annonsdatabaserna

Vid en jämförelse med regleringen av redovisningscentraler för taxi noteras att det finns ett antal regler rörande förutsättningarna för tillsynen som bör övervägas i nuvarande författningsarbete.

⁹ 3 § förslaget till förordning om upphandlingsstatistik.

¹⁰ 3 § konkurrensförordningen (2008:604).

1. En skyldighet för den som driver en annonsdatabas att inte bara lämna uppgifter om Konkurrensverket begär det utan att även på eget initiativ anmäla ändrade förhållanden som påverkar lämplighetsprövningen.¹¹
2. En skyldighet inte bara för den som driver en annonsdatabas utan även för statistikmyndigheten, som tar emot uppgifter från annonsdatabaserna, att lämna den information som Konkurrensverket behöver för tillsynen.¹²
3. Att myndigheter ska anmäla om de uppmärksammar en omständighet som kan vara av betydelse för prövning av om godkännandet för en annonsdatabas ska återkallas.¹³

Konsekvensanalysen avseende påverkan på Konkurrensverket

Konkurrensverket har synpunkter på konsekvensanalysen både när det gäller finansieringen av de nya uppdragen och när det gäller påverkan på Konkurrensverkets nuvarande uppgifter.

Kostnader och finansiering

Konkurrensverket konstaterar att det i dag är vedertaget att myndighetsutövning i form av tillstånds- och tillsynsverksamhet av den här typen avgiftsfinansieras. Konkurrensverket har därför inget att invända mot att tillstånd och tillsyn av annonsdatabaser avgiftsfinansieras.

Enligt de uppgifter som anges i promemorian innebär den föreslagna årliga avgiften sannolikt en underfinansiering. Den årliga avgiften föreslås bli 22 500 kr¹⁴. Samtidigt uppskattas kostnaderna för Konkurrensverket till 225 000 kr/år¹⁵. För full finansiering enligt uppgifterna behövs det således 10 registrerade annonsdatabaser. I andra avsnitt uppskattas i promemorian dagens antal leverantörer av annonsdatabaser till "ett begränsat antal" respektive "ett fåtal"¹⁶ och ingenstans finns någon prognos för att de skulle bli fler.

Därutöver är det Konkurrensverkets bedömning, till skillnad från promemorians, att den nya verksamheten sannolikt kommer ta i anspråk motsvarande minst en årsarbetskraft. Skälen till detta är flera. De krav som ställs på annonsdatabaserna innebär att det ska göras en sak- och lämplighetsprövning, därmed är det inte möjligt att använda en automatiserad handläggning utan det krävs en manuell hantering. Dessutom kommer inte enbart registerhållning och tillsyn utan även administrationen av avgiftsfinansieringen att orsaka kostnader. Sammantaget innebär det att den årliga avgiften enligt Konkurrensverkets bedömning inte kommer att täcka de kostnader den nya verksamheten kommer medföra.

¹¹ Jfr 5 § förordningen (2016:623) om redovisningscentraler för taxitrafik.

¹² Jfr 12 och 15 §§ förordningen (2016:623) om redovisningscentraler för taxitrafik.

¹³ Jfr 14 § förordningen (2016:623) om redovisningscentraler för taxitrafik.

¹⁴ Ds 2017:48 s. 108.

¹⁵ Ds 2017:48 s. 101.

¹⁶ Ds 2017:48 s. 60 och 107.

Att kraftfullt höja avgifterna i förhållande till förslaget i promemorian vore dock olyckligt eftersom det skapar ett inträdeshinder, inte minst för nya och mindre aktörer. Därför bör denna underfinansiering av tillstånds- och tillsynsverksamheten lösas på något annat sätt.

En kostnadsfråga som nämns men inte kostnadssätts i promemorian är uppstarts-kostnaden för den nya verksamhet uppdraget som tillstånds- och tillsynsmyndighet föranleder. Eftersom den nya verksamheten är artskild från den verksamhet som Konkurrensverket i dag bedriver kommer verket att behöva anlita konsulter och göra andra anskaffningar. Om Konkurrensverket inte kompenseras för denna uppstartskostnad kommer det leda till negativa effekter på den konkurrens- och upphandlingstillsynsverksamhet Konkurrensverket bedriver.

Konkurrensverket gör bedömningen att uppstarten av verksamheten kan väntas ta i anspråk flera olika befintliga resurser inom Konkurrensverket, så som projektledning, verksjurist, IT, ekonomi/administration, kommunikation med flera. Dessutom kan det väntas innefatta bland annat följande aktiviteter som inte finansieras inom dagens ramanslag:

- Rekrytering eller konsultstöd då Konkurrensverket i dag saknar kompetens och erfarenhet avseende de tekniska frågor som uppkommer och av tillståndsprövning.
- Anpassningar av ärende-, diarie- och verksamhetsstödssystem till nytt ärendeslag.
- Inköp av lämpliga it-lösningar för tillståndsansökan och register. Till exempel kan nämnas att om en ansökan ska lämnas elektroniskt behövs system för formulärhantering med hög informations säkerhet och elektroniska signaturer, något verket hittills inte haft behov av.
- Framtagande av rutiner för handläggning av tillståndsprövningar.
- Framtagande av föreskrifter för tillstånd och tillsyn.
- Kommunikation om det nya regelverket samt rutiner och förutsättningar i övrigt för annonsdatabaser.

Sammantaget uppskattar Konkurrensverket att uppstartskostnaderna kan uppgå till två miljoner kronor¹⁷.

Förslagets påverkan på dagens upphandlingstillsyn

I promemorians konsekvensanalys framförs att "förslaget innebär samtidigt att de upphandlande myndigheterna och enheternas efterlevnad av annonseringsbestämmelserna kommer att öka till följd av att annonsdatabaserna genom sina system kommer säkerställa att annonserna innehåller de uppgifter som krävs. Detta bedöms minska behovet av Konkurrensverkets tillsyn"¹⁸. Konkurrensverket

¹⁷ Inköp och konsultkostnader för it-lösningar kan väntas kosta upp till en miljon, övriga arbetsinsatser uppskattas motsvara drygt en heltidstjänst under ett kalenderår.

¹⁸ Ds 2017:48 s. 102.

gjorde nyligen en tillsynsinsats avseende efterannonseringar¹⁹ och regelefterlevnaden i dessa avseenden kan väntas bli bättre genom promemorians förslag.

Konkurrensverket vill dock påpeka att promemorian överskattar omfattningen av den tillsynsverksamhet som avser innehållet i annonser och efterannonser. Som framgår av Konkurrensverkets regleringsbrev är huvudfokus för tillsynen inom upphandlingsområdet inte vilka uppgifter som finns i annonser och efterannonser utan otillåtna direktupphandlingar, det vill säga upphandlingar som överhuvudtaget inte annonserats. Eftersom de otillåtna direktupphandlingarna inte har annonserats kommer regelefterlevnaden avseende dem inte påverkas av de förslag som förs fram i denna promemoria. Promemorians förslag kan därför inte väntas minska behovet av tillsyn och inte heller medföra någon märkbar påverkan på Konkurrensverkets tillsynsverksamhet som helhet.

Övrig påverkan på dagens tillsynsverksamhet

Analys av upphandlingsdata är ett viktigt verktyg i Konkurrensverkets arbete att upptäcka och ingripa mot anbudskarteller. Bättre tillgång till upphandlingsdata av god kvalitet gör att Konkurrensverkets förutsättningar att arbeta proaktivt med att bekämpa karteller blir bättre. Om risken för upptäckt ökar bedöms även benägenheten att avslöja karteller inom ramen för det så kallade eftergiftsprogrammet öka. För Konkurrensverkets tillsyn på konkurrensområdet är därför tillgång till detaljerad upphandlingsstatistik viktig. Konkurrensverket använder för närvarande upphandlingsstatistik som köps in från privata aktörer men kan konstatera att kvaliteten på uppgifterna i många avseenden är bristfällig. Därför är det viktigt med föreslagna kvalitetsförbättrande åtgärder. För Konkurrensverkets tillsynsverksamhet på konkurrensområdet krävs att verket ges löpande tillgång till detaljerad upphandlingsstatistik av god kvalitet.

I promemorian anges att Konkurrensverket kommer att kunna använda statistiken som ett underlag i sin tillsynsverksamhet²⁰. Vad som avses med detta framgår inte tydligt eftersom detta är det enda som står rörande Konkurrensverkets tillgång till uppgifter när uppgifter inte längre kommer köpas in från aktörer på marknaden. Konkurrensverket vill därför här framhålla vikten av att detaljeringsgraden i de uppgifter verket får tillgång till inte försämras med det nya regelverket. Annars kommer förändringarna innebära att delar av den tillsynsverksamhet Konkurrensverket i dag bedriver med upphandlingsstatistiken som underlag inte kommer kunna bedrivas på samma sätt i framtiden. Framför allt såvitt gäller

¹⁹ Rapporten om Efterannonsering.

²⁰ Ds 2017:48 s. 88.

Konkurrensverkets proaktiva arbete för att bekämpa karteller. I så fall är den kostnadsbesparing och de fördelar som framförs i konsekvensbeskrivningen med detta system överskattade eftersom Konkurrensverket då står inför valet att antingen fortsätta köpa in uppgifter eller avveckla ett viktigt verktyg för tillsynen enligt konkurrenslagen.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören. Föredragande har varit rådet Karin Morild.

Rikard Jermsten

Karin Morild